

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1908. Leto XXV.

Obseg: Vzoren svinjak in njegova notranja oprava. — Kmetijski poučni izlet na Češko. — Gnojite ajdi! — Kterim rastlinam je najboljše apniti in kdaj. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Vzoren svinjak in njegova notranja oprava.

Če ogledujemo razne svinjake po kmetijah, tako opazimo, da so gospodarji največkrat preveč štedili, kajti uboge živali morajo živeti v vedni nesnagi, v okuženem zraku in v temi; manjka jim torej prepotrebne svetlobe, snage in zraka. V drugem kraju zopet lahko opazimo, da gospodarju, ki je dal staviti hlev, ni bilo žal vsakega krajcarja. Vidimo namreč premnogo zunanjih okraskov; če si pa svinjak podrobno ogledamo, pogrešamo praktične notranje uredbe. Poleti, ko se živali sprehajajo po poleg ležečem gnojšču, se jim godi še dokaj dobro; ali pozimi jim manjka svetlobe in dobrega zraka; kajti vsako razpoko, še bolj pa veliko luknjo nad zatvornico pri koritu so skrbno zamašili, gnoj pa le redkokdaj izkidujejo. Tako se gnoj razkaja ter napolnjuje z raznovrstnimi plini in vlago hlevski zrak.

Kadar delamo svinjak, bodi vsestransko primerno urejen, a poleg tega naj kolikor mogoče malo stane.

Vzoren svinjak ni tisti, ki veliko stane, temveč tisti, ki ustrega vsem zahtevam umne prasičereje.

Kakšen pa bodi vzoren svinjak? Vzoren svinjak imej naslednje lastnosti:

1. Prostor bodi primeren, da bodo živali blizu skupaj in da dekla ne bo imela premnogo potov pri krmljenju.

2. Taka bodi tudi notranja ureditev, da je mogoče z enim pogledom vse pregledati ter opazovati živali v vsem kretanju, pri jedi in pri počitku, ne da bi bilo treba stopiti v vsak oddelek posebej in živali motiti.

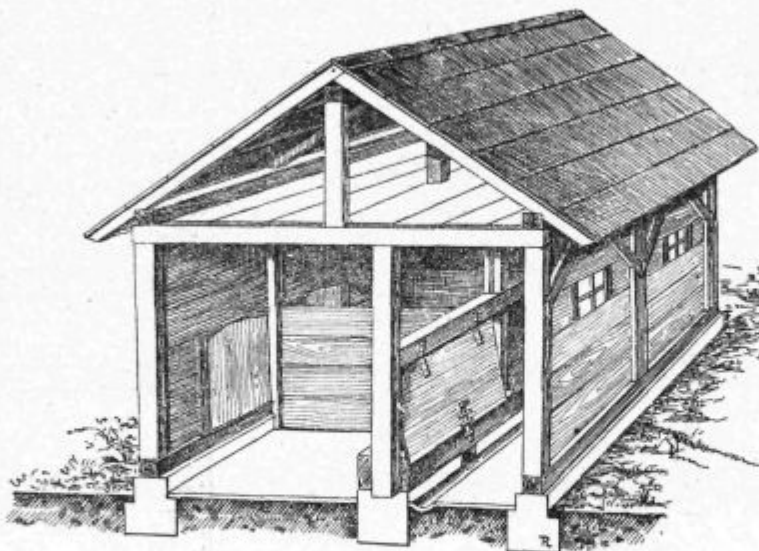
3. Varuhinja, ki ponoči nadzorujeravnokar oprasivšo se svinjo, mora svoj posel lahko izvrševati, ne da bi bila nevarnost zaradi ognja.

4. Zrak v hlevu mora biti kolikor mogoče čist, pozimi ne premrz, poleti ne prevroč.

5. Solnčna svetloba mora biti po hlevu; ponoči pa mora biti možno z eno svetilnico razsvetliti ves hlev.

6. Gnojnica se mora dobro odtekat, da ne okužuje zraka in da živali na suhem leže brez veliko nastiljanja.

7. Na legak način se mora dati odpraljšati gnoj iz hleva in ves hlev po potrebi pomiti.

Podoba 52.

8. Hlev mora biti tako trden, da ga ni treba vsak hip popravljati.

9. Hlev bodi tako urejen, da gre človek rad pogledat vanj, ne da bi se vedno bal, da si onesnaži obleko.

Marsikje so priljubljeni leseni svinjaki in marsikje so tudi take razmere, ki zaradi majhnih stroškov kažejo delati take svinjake. Tudi lesen svinjak more biti dober; poglavitno je, da je dobro urejen in da ustrega gori označenim zahtevam.

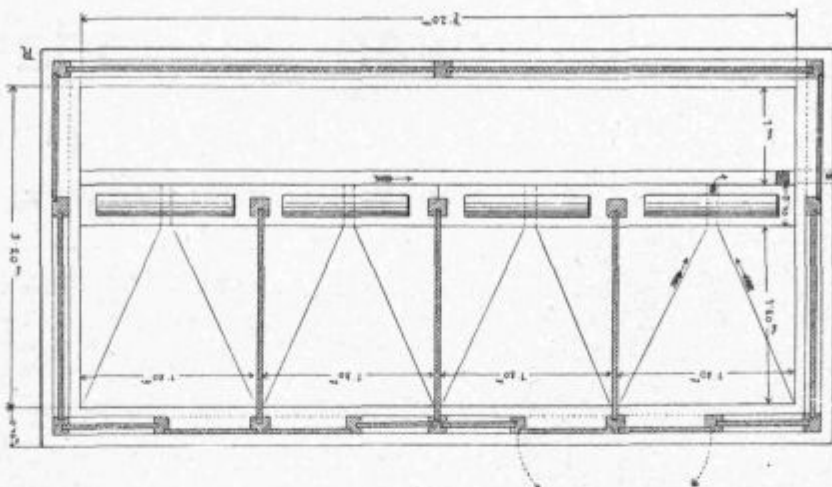
Pri nas je navada, da postavljamo lesene svinjake od tal. Veliko bolj snažni in zdravi so pa svinjaki, če jih postavljamo na tla, ki morajo biti v tem slučaju seveda tlakana. Kakšni so taki svinjaki, nam kaže pod. 52.

Če želimo svinjake postaviti na tlakana tla, je treba najprej napraviti potrebno podzidje. To se na-

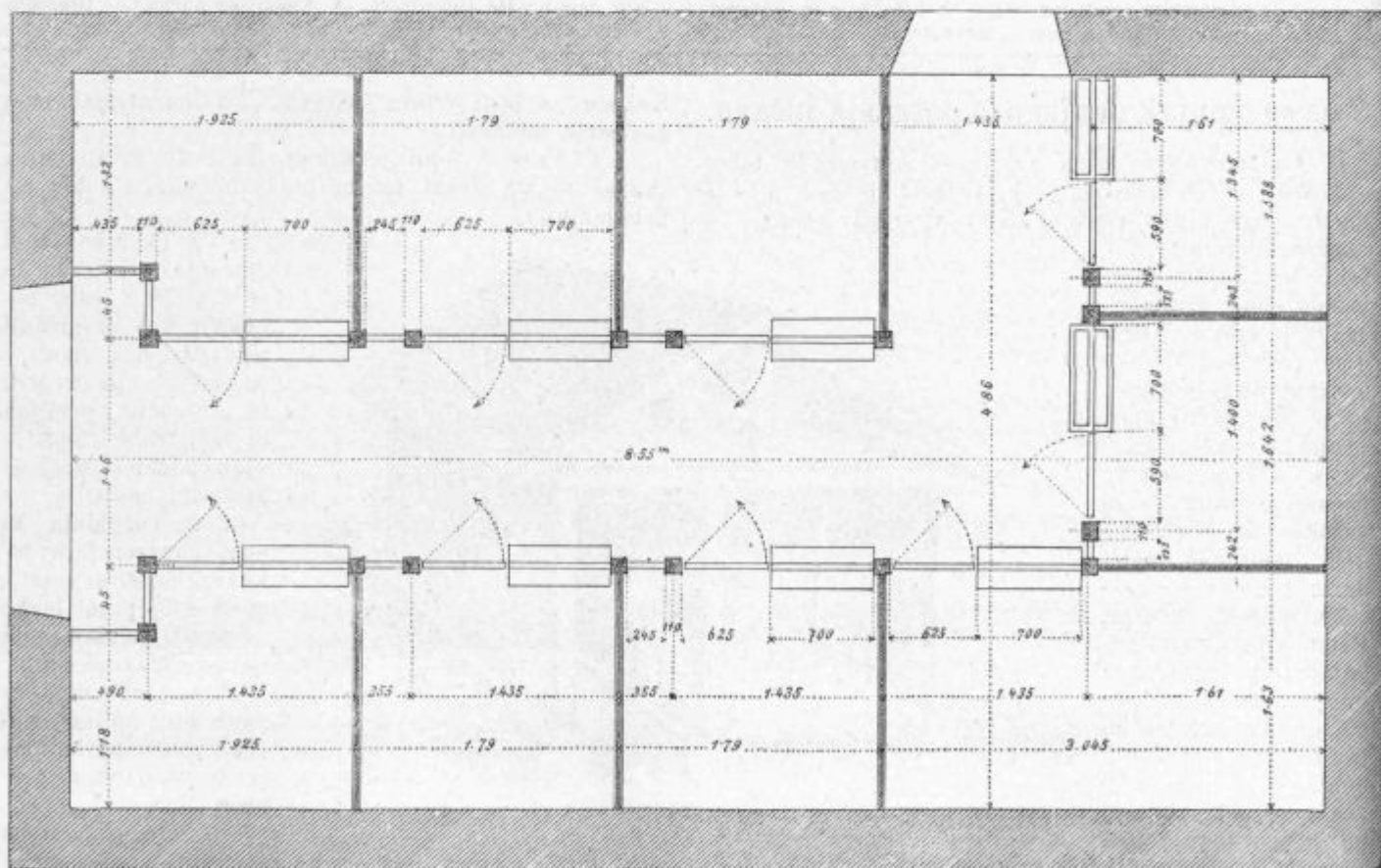
Bolj trden je cementni tlak (tlak iz betona), ki je pa tudi dražji.

Tlakana tla so poleti hladna in zato prav dobra, pozimi so pa mrzla. Zato se morajo v takih svinjaki imeti posebni plohi, da se na nje vlegajo prasiči. Ti plohi se napravijo iz 2 ali 3 močnih desak in se s pomočjo hrastovih lat tako skupaj zbijejo, da ležijo nekoliko od tal, pa le toliko, da ne morejo podgane pod nje. Kadar se kida, se ti plohi vzdignejo, potem pa zopet nazaj polože.

Pri svinjaku, ki ga kaže pod. 52, je tudi hodnik pred svinjaki pokrit in tlakan. Če si to podoben nekoliko natančneje ogledamo, vidimo, da tla visijo proti koritu in da je na hodniku pred koriti žleb, kamor se izceja vsa moča iz svinjakov. V ta namen je puščena v podzidju pod koritom luknja, da se scavnica lahko odteka iz svinjaka v gnojnični žleb.

Podoba 53.

Podoba 54.

pravi okrog svinjaka, in če naj bo hodnik pred svinjaki pokrit, tudi pod koriti. Potem se položi tlak. Tlak se lahko napravi iz opeke ali pa iz betona (cementa). Iz opeke ga napravimo na ta način, da položimo opeko na ploščato stran in zalijemo vse sklade s cementom.

Kako visijo tla v svinjaki, vidimo še bolje iz pod. 53., ki nam predločuje temeljni načrt takega svinjaka. Črte in pušice nam kažejo mer, kamor se odteka moča. Pikčaste črte sredi korit nam kažejo, kako je izpeljana luknja v podzidju, potrebna za odtekanje

scalnice v gnojnični žleb. Pa luknja je na podobi precej velika, v resnici je lahko manjša; dosti je, če je tako velika, da se izlahka snaži. Na notranji strani svinjaka se taka luknja lahko zadela s kako mrežo.

Kakor se vidi na podobi, so korita umeščena spredaj, zadaj pa vrata; to je običajno pri naših lesenih svinjaki. Če so pa posamezni svinjaki dosti široki, se lahko tudi vrata napravijo spredaj, tako da zavzemajo polovico prednje strani vrata, polovico pa korito. Na ta način dobimo svinjake, ki so v zimskem času bolj gorki, ker je zadnja stran popolnoma zadelana. V naših razmerah se pa vrata rajša puščajo zadaj, ker je zadaj za svinjaki navadno svinjsko dvorišče in ker se v tem slučaju napravijo daljša korita.

Nad linjekom so ti svinjaki odprti, kar je veliko vredno. Taki svinjaki so zlasti v poletnem času bolj svetli. Tudi tojenekajvredno, da se v takih svinjaki prasiči laže pregledujejo.

Podoba 52. nam pa tudi kaže, da se ti svinjaki v zimskem času lahko popolnoma zapro in zadelaajo;

vrata trdno zapro, na drugi pa tudi trdno zapirajo, da ne more mráz blizu.

Za potrebno svetlobo je skrbeti z okni, ki se napravijo na strani hodnika.

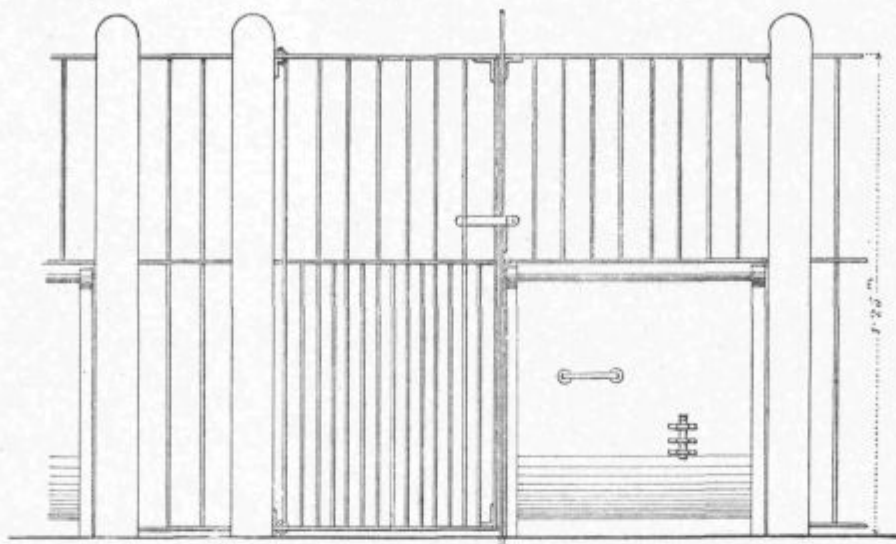
Iz temeljnega načrta povzamemo tudi, da so posamezni svinjaki po 1.80 m široki in prav tako dolgi. Vsi štirje svinjaki skupaj zavzemajo prostor, ki je nekaj nad 7 m dolg in 3 m širok. Blizu vrat na levo je gnojnični žleb speljan pod zemljo v gnojnično jamo.

Svinjaki, ki jih vidimo na teh podobah, so pri-krojeni kolikor-mogoče primerno domačim razme-ram; napravljeni so iz močnih hrastovih desak. V planinskih krajih in tam, kjer ni hrastine, naj se pa postavljajo iz močne jelovine, da so v zimskem času dosti gorki.

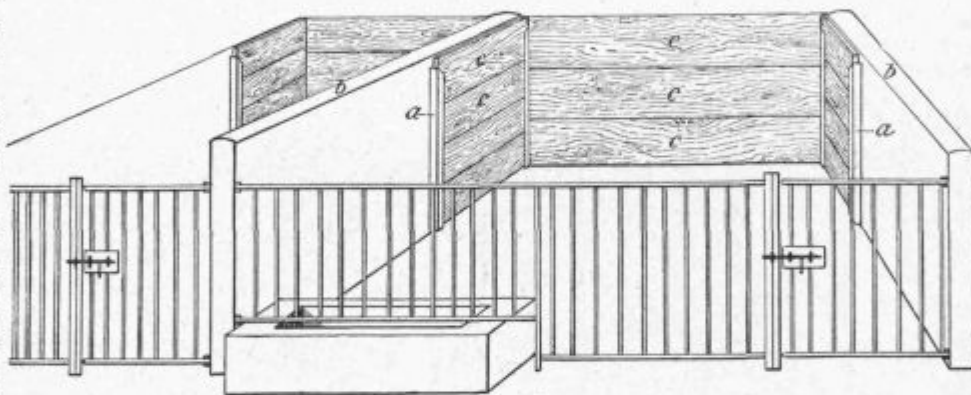
Boljši so seveda zidani svinjaki. Pod. 54. kaže temeljni načrt takega svinjaka. Po tem načrtu more vsakdo narediti svinjak

z ozirom na prostor, ki mu je na razpolaganje, ali z ozirom na velikost svinjaka, ki jo želi.

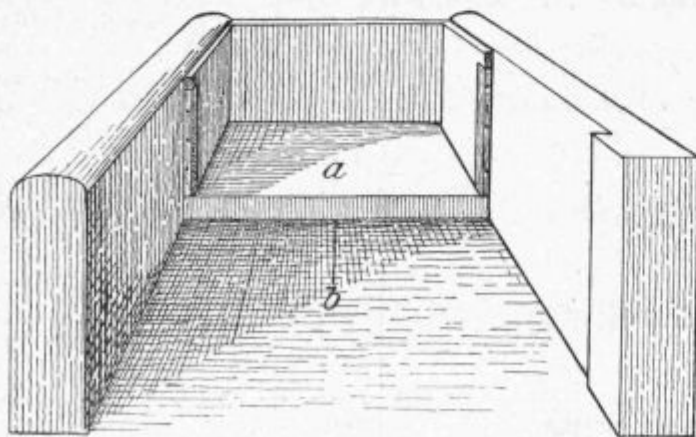
Obokan prostor v gospodarskem posloppju poleg

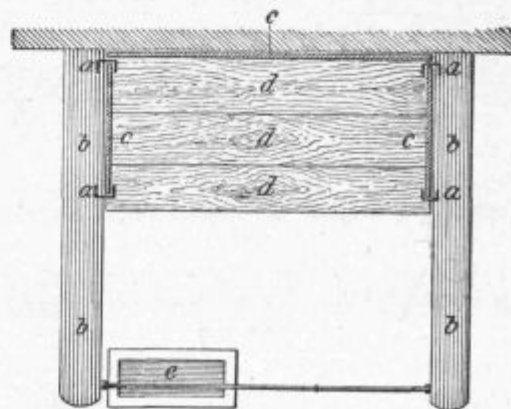
Podoba 55.

Podoba 56.

Podoba 57.

Podoba 58.

treba je le, da se nad linjekom vložé dile gor do stropa. To je treba zlasti takrat, če svinjaki niso polni.

Hodnik med svinjaki mora biti vsaj 1 m širok. Vrata so umeščena na obeh straneh hodnika, tako da se lahko po potrebi odpirajo. Pozimi se na eni strani

svinjske kuhinje, 8.55 m dolg in 4.86 m širok, ki ima glavni izhod na dvorišče, stranski pa v svinjsko kuhinjo in 3 velika zamrežena okna, je odločen za svinjak.

Tlak je narejen iz rezanega kaménja (plošč) s strmcm 0.7 cm na 1 meter proti glavnim vratom in

2,5 cm na 1 m od vsake strani proti sredi.

Vsi presledki med ploščami so zaliti s portladskim cementom.

Oddelki so razvrščeni, kakor je razvideti iz temeljnega načrta (pod. 54.), v katerem se nahajajo vse razdalje, tako da drži po sredi hodnik navpično proti glavnim vratom ter krene potem zopet navpično proti stranskim vratom. Na levi strani hodnika so trije oddelki, na desni štirje in v ozadju dva. Pred oddelki ob vsaki strani poleg hodnika sta v kamen vrezana žlebova, ki odvajata tekoče iztrebke pod pragom v pokrit jarek pred hlevom. Na koncih žlebov so napravljene mreže. Oddelki so drug od drugega ločeni s stenami iz 4 cm močnih hrastovih desak, proti hodniku so pa zaprti z $11\frac{1}{2}$ cm močnimi hrastovimi stebri, ki so bili po 60 cm globoko v zemljo zakopani, preden se je položil kameniti tlak. Iz „lica“ podobe 55., se razvidi, da so ti stebri zvezani z železno mrežo. Iz železne mreže so tudi vrata, ki so tako narejena, da se na iztečaj odpirajo proti hodniku za celih 180° velik kot. V mreži in na stebre so z vijaki pritrjena železna korita, ki imajo zatvornice iz železne pločevine. Vsako korito je pa pritrjeno tudi k tlaku z vijaki, ki so vanj vlit.

Zatvornica se more, kakor pri navadnih lesenih koritih, noter potisniti in pritrditi, da je lahko jed v korito vlit.

Stena, ki deli zadnja dva oddelka, ima pri tleh luknjo z zapahom, da se skozi njo lahko mladi prasički izprehajajo iz hleva v hlev, kar je pri odstavljanju mladičev prav zelo važno.

Železna sestava pa mora biti jako natančno izdelana, da se popolnoma vjema z načrtom, zlasti če so stebri že prej stalno postavljeni. Vsako površno delo pri železju bi napravilo pri stavljenju preobilo težav, in nikdar bi vrata dobro ne tekla.

Tu popisani vzoren zidan svinjak more seveda vsakdo po svojem preurediti in to ali ono ceneje urediti. Namesto železne mreže pred posameznimi oddelki (koči) more biti tudi lesena ograja, in med koči namesto lesenih sten stene iz cementa.

Podoba 56. na pr. kaže svinjske koče, ki imajo cementne stene in spredaj železno ograjo, ki je pa lahko tudi lesena.

Podoba 57. kaže koč iz cementnih medsten in iz betonastih tal. Na koncu koča je vložen premekljiv lesen oder (glej a), ker je beton pozimi premrzel in bi se moralo preveč nastiljati, a steljo je hraniti, kajti napravljanje stelje stane mnogo dela in časa, in to pomeni denar. Zlasti dandanes, ker nam manjka poslov in delavcev na vseh straneh, moramo varčevati z vsakim nepotrebnim delom. Vrhutega pa stelja ni nikak gnoj.

Lesena tla imajo v svinjaku pred cementnimi ali kamenitimi nektore prednosti; so namreč predvsem topla. V svinjaku so gorka ležišča prav posebno važna. Na lesenih tleh prasičem tudi tako rado ne drsi, kar je prav, kajti brejim svinjam more biti kaj nevarno, če jim drsi. Nasproti pa imajo lesena tla ta nedostatek, da se ne dajo zadosti snažiti, in če se zatepe v svinjak kaka kužna bolezen, potem takih tal skoraj ni mogoče tako osnažiti, da bi se zamorile vse kali bolezni. Najbolje je oboje združiti, namreč narediti cementna tla in na ta položiti tenka lesena tla, ki se dajo brez posebnih stroškov nadomestiti. V tem slučaju je lesen oder nepotreben. Če pride kaka kužna bolezen, se deske kar potrgajo in sežgo.

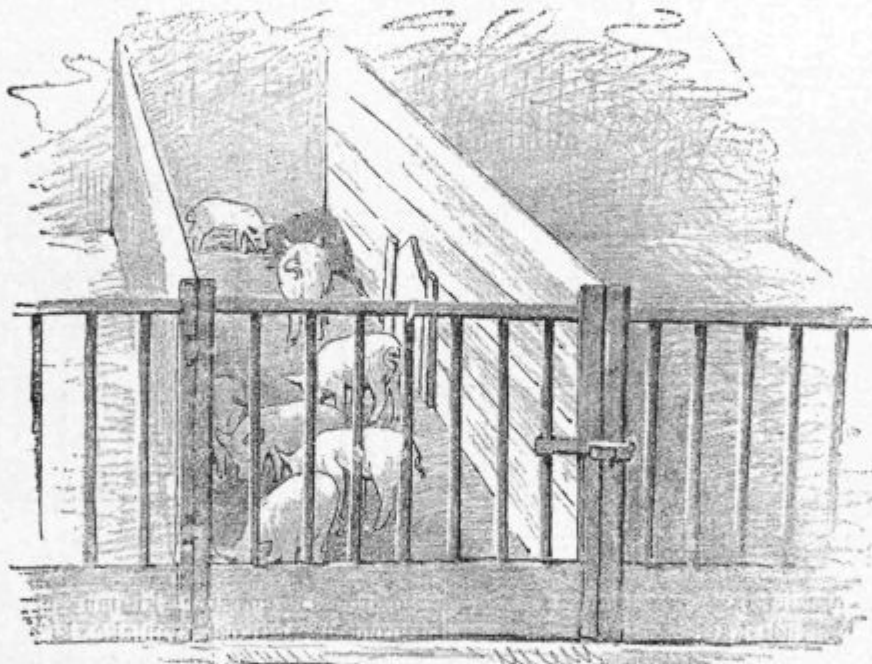
Leseni odri, ki pokrivajo le del koča, so sicer običajni v vzornih svinjaki, a imajo tudi nedostatke. Brejim svinjam je stopanje z odra večkrat težavno in neredkokrat tudi nevarno. Živalim se spodrsne in si izvinejo nogo. Razentega je pa prostor pod odrom najlepše skrivališče za miši in podgane; in teh ne smemo

trpeti v svinjaku, ker prenašajo kužne bolezni in, kar je poglavitno, povzročajo nalezanje trihin, ki žive v prasičem mesu in ki so človeškemu zdravju silno nevarne. Poleg tega je opaziti, da kak prasič za oder prav nič ne mara in se vleže, če je koč dovolj prostoren, poleg odra na tla. Sicer imajo pa prasiči tudi brez odra svoje ležišče snažno, dokler so zdravi. To se lahko opazuje že pri najmlajših pujskih.

V zidanih svinjaki in v takih, ki imajo cementne medstene, je stene zaradi toplote obložiti z des-

skami kakor kažeta podobi 56. in 58. Prasiči so silno občutni, če so stene vlažne in mrzle. Kakor ti podobi kažeta, so leseni oboji tako urejeni, da se spomladi z lehkoto izsnamejo. V stene, ki ločijo koče, so vzdane železne šine, ki imajo v prerezu obliko črke U. Prosta stran te železne šine tvori žlebič, ki drži konce vanj potisnjenih desak (glej pod. 58.). Vtikanje in izsnemanje desak ne dela nikakih težav, in stroški niso posebni, kajti dobre so vsakovrstne deske, ki naj se s karbolinejem namažejo, da so trpežnejše.

Dobra naprava v svinjaku so tudi majhni koči za pujske, kakor kaže pod. 59. Ti mali koči poleg koča za doječo svinjo so prav zelo primerni, ker je mogoče pujske včasih od matere ločiti, n. pr. kadar se svinja krmi. Ni namreč prav nič dobro, če pujski, ko so nekaj mesecev stari, jedo z materjo iz korita. Za doječo svinjo je pa tudi dobro, če ima semtertja nekoliko miru. V postranskem malem kočju za pujske je pa mogoče mladičem pokladati zdrobljenega ječmena ali drugih krmil, ki bi jih drugače starka požrla.

Podoba 59.

Kmetijski poučni izlet na Češko.

One izletnike, ki se nameravajo tega nad vse zanimivega izleta udeležiti, opozarjamo, da rok za zglasitev preteče s 30. junijem. Na poznejše zglasitve se ne bomo ozirali.

Pomisliti je le, da moramo udeležnikom priskrbeti stanovanja, vozove, vozne listke, v mnogih krajih tudi skupne obede in večerje itd.

Naj se toraj vsak do, ki se misli izleta udeležiti, zglesi čimprej mogoče, najpozneje do 30. junija pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani.

Kdor želi, da mu družba priskrbi vozni listek, pravzaprav zvezek voznih listkov, mora tej zglasti priložiti tudi 50 K predplačila za te listke; ostanek doplača pri prejemu listkov.

Vsak zglastilec naj pove, od ktere večje postaje naprej in za katero nazaj naj se mu listek izgotovi. Taki listki se izdajajo le od kake večje postaje pričenši zopet do te postaje nazaj, in sicer vsaj za daljavo 600 km. Za izletnike z Dolenjskega in z Notranjskega se priporoča vzeti listek, oz. zvezek listkov, od Ljubljane, kjer je pričetek izleta, za prago: Ljubljana-Jesenice-Celovec-Linec-Budjejevice- (kjer se z ogledovanjem prične) Tabor-Praga-Češki Brod-Kolin-Kutna gora (kjer se z ogledovanjem konča) in odtod po isti poti zopet čez Prago nazaj, ali pa — za tiste, ki si želijo ogledati tem potom Dunaj — po severozapadni železnici iz Kutne gore naprej čez Nemški Brod-Znojmo na Dunaj (z brzovlakom 5 ur). Z Dunaja pa bodisi po južni, ali pa po državni železnici zopet nazaj v Ljubljano.

Udeležnikom z Gorenjskega priporočamo, da si vzamejo vozni listek z Jesenic, kjer pristopijo v naš vlak, po popisani poti zopet v Jesenice, izletniki s Primorskega iz Gorice v Gorico, izletniki s Štajerskega, ki se ne marajo voziti v Ljubljano, pa iz Celja čez Dravograd v Zeltweg- (kjer pristopijo v naš vlak) Selztal-Linec itd. zopet v Celje.

Kdor hoče, si listek (Fahrscheinheft) lahko sam priskrbi. V to svrhu naj se poda v najbližjo večjo železniško postajo in naj pove načelniku, kod in v katerem razredu se hoče voziti, in ta mu listek naroči pri pristojnem železniškem ravnateljstvu. Naročnik prejme in plača listek tam, kjer ga je bil naročil.

Vsekako pa si mora vsak naročiti vozni listek tako, da se vozi čez zgoraj debelo tiskane postaje.

Izhod izleta bo Ljubljana, kjer se zberejo udeleženci v nedeljo, dne 2. avgusta ob 2 popoldne na vrtu hotela „Lloyd.“ Točno ob treh bo odhod na kolodvor, z vlakom ob 3/4 na 4 popoldne se pa odpeljemo proti Jesenicam, kjer se nam pridružijo izletniki z Gorenjskega in Primorskega. Ob osmih 42 min. zvečer se odpeljemo naprej z brzovlakom, in sicer čez Sv. Vid ob Glini (prih. 10.10. odhod 10.25 zveč), Selztal, (prih. 2.15, odhod 2.35 popoldne) Linec (prih. 5.31, odh. 5.51) v Češke Budjejevice (prih. ob 8.22 zjutraj).

Izletniki, ki se ne peljejo iz Ljubljane, morajo družbi naznaniti, kje se nameravajo pridružiti, da jih tam voditelj sprejme.

Da se bomo laže spoznavali, priskrbi družba posebne znake, ki ga dobi vsak udeleženec in si ga pripne na suknjo.

Tudi oni izletniki, ki si sami priskrbe listke in se v Ljubljani ali pa med potom pridružijo izletu, se

morajo do 30. t. m. prigrasiti c. kr. kmetijski družbi in obenem naznaniti, kje se pridružijo.

To je posebno zaradi tega potrebno, da se jim priskrbi stanovanje in da se zanje priskrbi tudi prostor pri izletih na Češkem, ki se bodo deloma (t. n. pr. takoj v Budjejevicah) vršili na vozeh.

Izlet se — kakor že rečeno — prične z odhodom iz Ljubljane dne 2. avgusta t. l. in se konča zvečer dne 11. avgusta v Kutni gori, od koder se bodo izletniki vrnili bodisi čez Prago ali čez Dunaj domov, tako da bo trajal izlet v celem le kakih 12 dni.

„Kmetovalec“ z dne 15. julija prinese natančen načrt vse vožnje.

Gnojite ajdi!

Pri nas zavzema strniščna ajda važno mesto. Pri delek ajde se je pa zelo skrčil, da so kmetovalci že začeli dvomiti, če se jo izplačuje pridelovati. Vzrok pičlemu pridelku ajde tiči edinole v izsesani zemlji, oziroma, ker se ajdi ne gnoji.

Med našimi gospodarji je razširjeno domnevanje, da je ajda nekaj postranskega, ki se seje na strnišče, zato da njiva ni prazna in ker tako ne potrebuje drugega kakor plitvega oranja in zavlečenja. Da bi ajda tudi gnoja potrebovala, na to nihče ne misli.

Vsa ta domnevanja pa niso prava, kajti ajda vzame zemlji in torej potrebuje najmanj toliko ali še več redilnih snovi kakor kako drugo žito. Če mora torej njiva isto leto zapored dati dvakraten pridelek, potem pač ni čuda, če je utrujena, in ker ajda pride druga na vrsto, zato dobi le ostanke gnojilne sile, ki jih je prej požeto žito še na njivi pustilo. Ti ostanki gnojilne sile so majhni, in ker se je pri nas od pamtiveka z ozirom na rudninske snovi premalo gnojilo, so naše njive izsesane, in zato je bil pridelek ajde od leta do leta pičlejši.

Na 1 ha njive vzame iz zemlje povprečna žetev:

	dušika	kalija	fosforove kisline
pšenice . . .	52 kg	26 3/4 kg	30 3/4 kg
ajde . . .	51 „	53 „	21 3/4 „

Iz tega je razvidno, da ajda potrebuje toliko redilnih snovi kakor žito, kalija pa še enkrat toliko, zato pa ima gnojenje s kalijevimi gnojili pri ajdi zelo velik učinek in istotako s fosforovimi gnojili, ker je fosforove kisline v naših zemljah že od narave malo.

Kdor torej hoče pridelati dosti ajde, jo mora sejati na dobro gnojno zemljo, ki ima v sebi toliko redilnih snovi na razpolago, kolikor jih ajda potrebuje, in ker pri setvi na strnišče zemlja ni v takem stanju, zato se mora ajdi pred setvijo gnojiti.

S hlevskim gnojem gnojiti nima pravega uspeha, ker se ta gnoj prepočasi razkraja za hitro in kratko dobo rastočo ajdo, in vrhutega ima naš hlevski gnoj premalo omenjenih rudninskih snovi v sebi. Iz tega vzroka so za gnojenje ajdi najprimernejša umetna gnojila.

Na dušik se nam pri ajdi ni toliko ozirati, ker ga ajda za silo že še dobi na strnišču in ker prebohotne rasti z ozirom na potrebno hitro dozorenje ni niti želeli.

Najvažnejša redilna snov, ki jo moramo ajdi dati, če naj bogato obrodi, je fosforova kislina, a ta mora priti na njivo v taki obliki, da jo ajda more použiti v kratki dobi svoje rasti, t. j. v osmih tednih. Ajdi je torej gnojiti s superfosfatom, ki ima v sebi v vodi rastopno fosforovo kislino.

Kdor bo ajdi gnojil s samim superfosfatom, bo, seveda ob ugodnem vremenu in če ne bo slane, imel gotovo izboren pridelek, ki bo pa še boljši, če bo rabil poleg superfosfata še kako kalijevo gnojilo, n. pr. kalijevo sol, pepel itd. — Kajnit kot kalijevo gnojilo pri ajdi ne gre rabiti vsled klorovih spojin, ki so za ajdo strup; zato se mora reči, da je kajnit ajdi škodljiv.

Svetujemo našim gospodarjem, da ajdi na popisani način gnojijo, ker jim bo bogata žetev obilo povrnila stroške. Na Kranjskem imamo že krasne uspehe s tem gnojenjem, dokaz, da so lansko leto naši pospodarji porabili 50 vagonov superfosfata za gnojenje ajdi, dasi je kmetijska družba šele pred malo leti pričela gospodarje vzbujati k temu delu.

Omenjeni gnojili naj se tik pred setvijo (ne poprej) pomešata ter posejata po sprašeni njeni; potem se vseje ajda in podvleče. Za vsak mernik semena naj se vzame 25 kg superfosfata, in če se gnoji tudi s kalijevo soljo, tedaj tudi te 10 kg.

Rudninski superfosfat se dobiva pri družbi po 8 K in kalijeva sol po 12 K 60 h 100 kg. Obe gnojili se oddajata le v vrečah: superfosfat po 100 kg, kalijeva sol pa po 50 in 100 kg. Vreče po 50 kg so po K 6:50. Kdor ne potrebuje cele vreče, naj naroči gnojila skupno s kom drugim. Skupna naročila sploh priporočamo, ker se stem železniški stroški izdatno znižajo.

Nujno pozivamo vse tiste, ki mislijo ajdi gnojiti z umetnimi gnojili, da jih pravočasno naroče, kajti tik pred setvijo je z naročili tak naval, da tvornica nemorenam in tudi mi ne naročnikom ustrezati.

Kterim rastlinam je najbolje apniti in kdaj.

Vse kmetijske rastline, ki jih pridelujemo pri nas, apno lahko prenašajo; zato ne bomo kmalu prišli v zadrego, da bi si ne vedeli pomagati. Apnimo tej ali oni rastlini, koristili bomo vselej, samo če prav ravnamo. Najbolj prav pa ravnamo, če apnimo tako, da ne sejemo takoj na poapnjeno zemljo, ampak apnimo toliko prej, da se apno unese. Če tako ravnamo, potem se nam ne bo bati, da bi kaka rastlina kaj trpela, niti občutljivejša ne; kvečjemu bi utegnili biti predivo po svežem apnu nekoliko bolj pusto. So pa nekatere rastline, ki so bolj hvaležne za apno kakor druge; zato bomo morda bolje storili, če tem apnimo. Znano nam je že, da detelje potrebujejo največ apna; skušnje pa so pokazale, da pravočasno apnjenje tudi zelo ugodno vpliva na jara žita. To nam kaže, da bomo v prvi vrsti apnili tiste njive, kamor pride jarina, vanjo pa detelja; šele potem, če pride več polja navrst, da se apni, si bomo izbrali tudi druge rastline.

Apni se lahko vse leto, od pomladi do jeseni; to na učinek apna nima posebnega vpliva. Glavno je, da apnimo v suhem vremenu na suho zemljo in apno takoj spravimo v zemljo. Te razmere so za kmetovalca zelo ugodne, ker ne bo lahko primoran apnjenje zaradi neugodnega vremena opustiti. Če mu ne bo mogoče apniti sedaj, pa to stori drugikrat.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 203. Sčim se odpravijo mravlje iz hiše? (F. N. v M.)

Odgovor: Če se ne zasledi mravljišče in se popolnoma ne uniči, potem vsa druga sredstva, t. j. lovljenje in uničevanje mravelj, ne izdajo veliko. Poiščite torej najprej mravljišče, kar je dostikrat seveda zelo težko, in ga uničite z vrelo vodo ali s petrolejem. Mravljišče se včasih nahaja pod tlemi in je v tem slučaju lesena tla odpreti. Včasih je mravljišče tudi pod obodom okna. Samoobsebi je umevno, da je skrbno zadelati vse špranje in tudi razpoke v zidu. Snaga je pglavitna reč in je imeti vse reči, ki gredo mravljam v slast, dobro zaprte. Na mestih, kamor zahajajo mravlje, je polagati navadne umivalne gobe, namočene s sladko vodo, in kadar se zbere na gobi in v gobi veliko mravelj, pa se vrže v vrelo vodo. V ta namen tudi dobro služi votla in suha kost, ki se znotraj potrese s sladkorjem. S tako kostjo se potem ravna kakor z gobo.

Vprašanje 204. Prav blizu moje hiše je veliko mravljišče ter so mi mravlje v veliko nadlego. Sčim odstranim mravljišče? (A. N. v M.)

Odgovor: Mravljišča na prostem se odstranijo, če se nenadoma razgrebejo in polijejo z vrelo vodo. Če se mravlje zopet zbere in naredi novo mravljišče, tedaj je to delo ponoviti, dokler mravlje ne zginejo. Preberite tudi odgovor na 203. vprašanje.

Vprašanje 205. Kaj nam je storiti s trtami, ki jih je toča pobila? Ali jih je obrezati ali ne? Trte so bile vsled silne suše že v cvetju. (A. Z. v K.)

Odgovor: Če toča pobije, je predvsem treba takoj z galico poškopiti, nato pa kakih 8 do 10 dni počakati, da se po njej napravljena škoda v polni meri pokaže. Potem je treba trte dobro pregledati in na naslednji način z ostrim nožem obrezati: 1. Vse močno ranjene ali zelo razkosarjene liste je porezati. 2. Na šparonih ali napnencih je pustiti samo one mladike, ki imajo še kaj ohranjenega grozdja na sebi, druge pa odrezati. Mladike z grozdom se skrajšajo za toliko, kolikor je nujno treba. Najbolje je, če ostanejo nad zadnjim grozdom še trije do štirje listi. Izrasli zalistniki se priščipujejo za prvim ali drugim listom. 3. One mladike, ki stoje na reznici (palcu ali ščapu) ter imajo dati les za napravo reznice ali šparonov v prihodnjem letu, je treba posebno skrbno obrezati in ohraniti, ker je drugače tudi trgateg prihodnjega leta izgubljena. Če so takim mladikam samo vršički odbiti, odrežemo le najbolj poškodovani del ter gledamo, da ostane na koncu kak zalistnik, ki takoj naprej rase in nadomestuje trti odbiti vršiček. Ostale zalistnike priščipujemo za drugim listom, ker morajo ti listi namesto odbitih glavnih listov trtni les rediti. Če so pa te mladike tako pobite, da je le njih spodnji del ohranjen, jih moramo tako obrezati, kakor po navadi pri spomladnem obrezovanju, to je na palce (ali ščape) dveh do treh zdravih oces. Ta očesa poženejo in dajo tak les, kakor na pr. letos na zeleno cepljene trte. Vse druge, trti nepotrebne mladike odrežemo, da gre živež le v one, ki jih rabimo za prihodnje leto. Če pa toča še toliko mladik na trti ne pusti, da bi iz njih napravili reznice ali palčke, moramo ohraniti in rediti dve do tri mladike, ki po navadi poženejo iz starega lesa. 4. Pri vsem tem delu pa moramo za to skrbeti, da tiste mladike, ki so na trti ostale, ohranimo zdrave ter da njih les dobro dozori. Treba je torej vezati, kmalu in večkrat proti peronospori (z galico) škropiti in meseca septembra vsako mladiko za tretjino skrajšati.

Vprašanje 206. Kako se vzgajajo mlade goske in kako se spozna njih spol? (J. A. na S.)

Odgovor: Ivaljene goske se puste prvih 24 ur v gnezdu, ne da bi se jim dalo kaj hrane. Potem se krmijo z zmesjo iz zrezanih trdo kuhanih jajec, fino zrezanih kopriv, otrobov in moke. Čez 5—6 dni, ko so se pokazala peresa na perutnicah,

ki je najnevarnejši čas za mlade goske, morejo iti goske že na pašo s svojo materjo. Čez 7—8 tednov so goske že toliko s perjem obraščene in so se toliko okrepile, da morejo iti z drugimi gosmi na pašo, ali pa se jim poklada zrnje, in sicer po kakih 15 dek na dan. Pri mladih goskah je nevajenemu človeku težko spoznati spol.

Vprašanje 207. Ali morem dobiti orožni list in lovsko karto brez dovoljenja tistega, ki ima lov v najemu? (I. U. v Š.)

Odgovor: Orožni list izdaja zanesljivim osebam politična oblast (okrajno glavarstvo), ne da bi smel kak najemnik lova kaj ugovarjati. Lovske karte izdaja istotako politična oblast. Ta karta samanebi še ne daje pravice do lova. Preden politična oblast izda lovsko karto, se mora prepričati, da je prosilec že kje dobil pravico do lova. V dokaz pravice do lova tudi zadostuje, da dotičnik pokaže povabilo na lov, vročeno mu od kakega lastnika ali zakupnika lova. Če torej imate pravico kje loviti, potem se nima najemnik lova, v čigar lovišču stanujete, nič vmeševati, če prosite za lovsko karto.

Vprašanje 208. Poslal sem Vam nekaj gosenic, ki delajo letos na trtah veliko škodo. Kakšna gosenica je to in kako jo je zatirati? (J. R. v Š.)

Odgovor: Poslane gosenice so od metulja, ki se latinski imenuje „procris ampelophaga“. Gosenica dela na trtah škodo stemb, da že od meseca aprila naprej objeda očesa in mlade poganjke. Konci meseca maja ali v pričetku junija gosenica dorase in se zabubi v zvite trsne liste ali na trsnih kolih. Meseca julija izleze iz bube 11—14 mm dolg metuljček, in samica zalega svoja jajčeca na suha in varna mesta, najrajša na vrhove suhega traja. Proti temu škodljivcu ni drugega sredstva kakor pobiranje in sežiganje jajec in bub ter lovljenje metulja.

Vprašanje 209. Imam veliko perutnine, in sicer kokoši ter golobov, vsled česar se je zaredilo po vseh poslopjih silno veliko kurjih uši. Skoraj vsi leseni deli so jih polni in celo posli, ki imajo tamkaj opraviti, se jih ne morejo ubraniti. Kako bi zatrl kurje uši? (A. B. v V.)

Odgovor: Na perutnini žive vrste uši, ki ne spadajo v vrsto pravih uši, marveč so le perjeveci, ki ne pijejo krvi. temveč obgrizujejo perje. Te uši imenujemo kurjence, kurjake, ali tudi tekute. Kurjenci so pač nadležni, a ne nastopajo v posebno veliki množini in tudi človeka ne napadajo. To, kar Vi imenujete kurje uši, bodo bržkone, k u r j e p r š i c e, ker se te čez dan po lesovju nabirajo šele ponoči napadajo perutnino in gredo tudi na človeka. Po Vašem pismu sodeč imate Vi opraviti s kurjimi pršicami, ki perutnini izsesavajo kri, jo silno srbe ter tudi pri človeku povzročajo silno srbečico in semtertja celo lahko groznico. Poglavitno je kurnjake in golobjake snažne imeti, oziroma jih opetovano oznažiti. Vse lesene dele je s kropom popariti in jih pobeliti z apnenim beležem, ki se mu doda karbolne kisline. Najboljše sredstvo proti kurjim pršicam je žvepleni ogljik, ki pomori vse pršice, a je obenem hud strup za ljudi in perutnino in se kaj lahko vname, zato je z njim posebno varno ravnati. Žvepleni ogljik se namaže na raznih mestih, z njim se nekoliko poškrope tla in stene in potem se kurnjak po možnosti zadela. V teku ene ure je domnevati, da so vse pršice mrtve. Po preteku tega časa se kurnjak dobro prezračiti in perutnina naj se vanj spusti šele čez kakih 12 ur, ko so ušli že vsi žveplenoogljikovi plini.

Vprašanje 210. Ali ima zasebna oseba pravico do vpogleda v zemljiško knjigo in kaj iz nje prepisati. Kaj je storiti, če zemljiškoknjižni uradnik tega ne pripusti, kakor se je meni pripetilo? (P. S. v M.)

Odgovor: Zemljiška knjiga je javna in je vsakemu dovoljen vpogled vanjo. Delati se smejo tudi beležke v pričo uradnika, a le s svinčnikom, ker je pri porabi črnila nevarno, da se zemljiška knjiga pomaže. Če zemljiškoknjižni uradnik vpogleda in zabeleževanja ne pripusti, se je pritožiti pri predstojniku okrajnega sodišča.

Vprašanje 211. Lansko leto sem prosil na očetovo ime dovoljenja za kuho brezdavčnega žganja, in je oče dobil to dovoljenje. Pozimi je oče umrl in sem sedaj prosil za to pravico zase, a mi je prošnja odbita. Ali ne dobim jaz pravice **kuhati brezdavčno žganje**, ker sem sedaj jaz posestnik in davkoplačevalec? (F. C. v S.)

Odgovor: Da se sme kuhati brezdavčno žganje, vložiti je pravočasno prošnjo. Zase ste jo bržkone prepozno vložili zato niste dobili dovoljenja, in če Vam finančna straža ne pusti kuhati brezdavčnega žganja, postopa pravilno, ker se dovoljenje glasi na ranjkega očeta in ne na Vas. Obrnite se s prošnjo na c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani, da se prenese dovoljena pravica na Vas, in prošnji se brezdvomno ustreže.

Vprašanje 212. Moji prasiči imajo neko čudno bolezen: z glavami mahajo semtertja, včasih jih drže popolnoma postrani. Prasič kar zacvili, steče iz svinjaka na tekališče ali narobe, kakor bi bil splašen, dasi so prasiči drugače zelo krotki. Včasih se prasič okol vrti in skače ter cvili, drugič zopet klavrn sedi in kruli in pri hoji se mu noge zapletajo, kakor da bi bil pijan. Vse te prikazni se pojavljajo od časa do časa, drugače so pa prasiči zdravi. **Kakšna bolezen je to in kako jo je treba zdraviti?** (F. K. na P.)

Odgovor: Bolezen, ki jo imajo Vaši prasiči, se imenuje padavica ali božjast. Izključeno ni, da je ta bolezen v rodu ali je posledica plemenjenja v sorodu, vendar pa je zelo verjetno, da jo povzročajo velike gliste, ki se kakor s kleščami vbadajo v čreva. Jajčeca takih glist so lahko v rjavih hroščih in njihovih ličinkah, a tudi še drugod; kajti tudi v Ameriki nadlegujejo te velike gliste prasiče, dasi tam ne poznajo rjavih hroščev. Da prasiči glist ne dobe, se jim ne sme dajati niti podjedov, niti hroščev; če jih pa že imajo, Vam more dati recept le diplomiran živin zdravnik, da dobite v lekarni sredstvo zoper nje. Če bi pa prasiči tudi glistavi ne bili, morete smatrati, da imajo napako v možganih, ki ni ozdravljiva, dasi včasih sama preide, zlasti pri mladih prasičih, ko se nekoliko postarajo.

Vprašanje 213. V bližini mojega svinjaka se nabaja vse polno raznih muh in mušic, dasi svinjak stoji sredi vrta in ni v bližini nikake nesnage. Ker ta mrčes tudi utegne škodovati prasičem, zato vprašam, **kako je pregnati muhe in mušice od svinjaka?** (F. K. v P.)

Odgovor: Da je okoli svinjaka veliko raznih muh in mušic, prihaja vendar od tega, da ima ta mrčes kje v bližini priliko odkladati svoje zaplivke, kjer je za razvoj ugoden kraj. Taki kraji so močvirna mesta, gnojišča, z gnojnico prepojena tla itd. Ni torej drugega sredstva, kakor da se ti kraji poiščejo, očedijo, oziroma tako prirede, da mrčes ne more nanje odkladati svoje zalege.

Vprašanje 214. V naši vasi je po večini hiš silno veliko ščurkov, ki so silna nadlega za gospodinje, ter lezejo celo v postelje. Posebno nadležni so pri kuhi in pri peki kruha. **Na kak način se ščurki najlaže zatro?** (M. P. v Š. B.)

Odgovor: Proti ščurkom je dosti pomočkov, ali pri vsem tem jih ni lahko zatreti. Velik sovražnik jim je jež, zato ga ljudje radi jomljejo v hišo, da jo očisti. Tudi race zapirajo ponoči v kuhinje, kajti tudi one jih rad žró. Drugod jim pokladajo po tleh limanice, da se na nje love, ali pa jim nastavljajo lonce z vodo, ali še bolje s pivom, da vanj

cepajo; toda lonec se mora oviti s kako cunj, ali se pa kako drugače naredi mostič, da morejo ščurki na posodo. Za vado jemljejo pivo, ječmenov slad, korenje ali kaj drugega. Še več izda, če se prednje stavi kaka slaščica, ki je z mišico otrovana; samo paziti je, da ne pridejo race ali kokoši do zastrupljenih ščurkov. Zalezovanje ščurkov, zazidavanje luknj, čaja v kuhinji in po hramih je in ostane tudi proti ščurku najboljši pomoček; seosebno jedilni ostanki in odpadki naj se sproti odnašajo.

Vprašanje 215. Kaj je vzrok, da je kruh nekaj dni po peki sladak in testo vlečljivo in slednjič neužitno? (J. K. v G.)

Odgovor: Prikazen na kruhu, ki ste jo popisali, je dobro znana in tudi vednostno temeljito preiskana. To bolezen povzroča neka gliva, ki pride v testo z drožmi ali z moko ter ima tako življensko moč, da je ne umori niti vročina krušne peči. Vlečljiv kruh se rajši naredi, če se pusti, da vzhaja z drožmi, kakor če se naredi s kislim kvasom. To kruhovo bolezen pospešuje toplota, vlaga; zato se kaže zlasti poleti in tam, kjer se kruh hrani dlje časa v gorkih in vlažnih shrambah. Iz tega sledi, da je pečen kruh po možnosti hitro shladiti in hraniti na suhem in zelo hladnem kraju. Za gotovo se pa vlečljivost kruha prepreči, če se polovica vode, ki je potrebna za ugnetenje testa, nadomesti s siratko kislega mleka. Tako narejen kruh nima kislega okusa, ker se mlečna kislina med peko izpari. Siratko dobite, če posneto kisl mleko stisnete v gosti tkanini. Namesto siratke ravno tako dobro služi mlečna kislina, in sicer jo je vzeti na 1 kg testa 2 grama, t. j. 2 odtisočka. Mlečno kislino Vam priskrbe v vsaki lekarni.

Vprašanje 216. Kako je goved poleti obvarovati pred obadi? (Dr. J. R. v G.)

Odgovor: Obade ali ogrce na koži goveje živine povzroča goveji zolj, ko poleti odlaga svoja jajčeca na dlako. Iz jajčec se ležejo majhne ličinke, ki se zarijajo v kožo in čez zimo delajo bule, ki jih ogrce imenujemo. Posebne skrbi ogrci ne potrebujejo, le paziti je, da spomladi ne pridejo ličinke (črvi), ki iz njih izlezajo, na gnoj, kajti tamkaj se zopet razvijajo v nove zolje, ki potem živino nadlegujejo. Kadar ogrci špičasti postajajo in se vidi, da imajo ličinke izlesti, je najbolje ogrce stiskati in ličinke pomoriti. Vselej to seveda ne gre, ker živini povzroča bolečine, zlasti kadar je močno ogrčasta. Zrele ogrce je neki dobro z ribjim oljem vmenčati, ker potem, kakor pravijo, ličinke sameodsebe brez škode v koži poginejo. Da mlada živina ne postane ogrčasta, jo je na paši vsak dan vsaj enkrat, če ne dvakrat, skrtčati da se odstranijo na dlako odložena zoljeva jajčeca. Mazanje živine z vodo, kjer se je kuhalo orehovo listje ali pelin, tudi odganja zolje in muhe. Prav dobra maža proti zoljem je naslednja: Na 10 litrov vode se dene 20 žlic tobačnega izvlečka in $\frac{1}{2}$ kg loja; to vse se dobro prekuha in se slednjič dodane kakih deset žlic petroleja. S to mažo se živina namaže na tistih mestih, kamor se zolj najrajši vseda in povzroča ogrce. Zolj sicer pride na tako namazano živino, a jo kmalu zapusti in ne odloži svojih jajec.

Vprašanje 217. Kako je goved obvarovati pred muhami v hlevu? (Dr. J. R. G.)

Odgovor: Maha odlaga svojo zalego v gnoj in enako nesnago na dvorišču in po raznih špranjah v hlevu. Iz zalege se naredi v enem mesecu nov mušji zarod. Če upoštevate, da vsaka samica izleže 70 jajec in da se zaredi od pomladi do jeseni po več zarodov, potem si lahko predstavljate, kako močno in hitro se muhe razmnožujejo. Prvi pogoj, mušo nadlego odpraviti, je vsestranska snaga in čaja v hiši, na dvorišču in v hlevu. Hlev naj bo zračen in tlakan, da se more gnojica sproti odtekat in gnoj vsak dan izkldati.

Sploh je tako postopati, da muhe nimajo kam jajec odlagati in da se zalega sproti pokončuje. Muhe loviti na razne načine je pač priporočeno, vendar ne izda veliko, če se jim ne odvzame prilika za razmnoževanje. Dobro sredstvo, muhe iz hleva ali iz kterelega drugega prostora pregnati, je mazanje sten, oprave in živine s kakšno rečjo, ki muham smrdi in jih odganja. Tako sredstvo je n. pr. lorberjevo olje ali izvleček iz svežega orehovega listja. Priporočamo Vam namočiti sveže orehovo listje v jeslu in s takim jesihom namazati vso živino, jasli, sploh vse, kar je v hlevu, in obenem kolikor je mogoče s tem jesihom poskropiti stene. Enkratno namazanje živine jo varuje 14 dni pred mušjim nadlegovanjem.

Kaj delajo naše podružnice.

Čl. načelnštva podružnic prosimo, naj bodo tako prijazna ter naj nam pošiljajo kratka poročila o svojem delovanju; saj bo to njim v čast, tovarišicam pa v spodbudo.

Kmetijska podružnica v Škocijanu pri Dobravi.

V nedeljo, dne 24. maja smo imeli v Škocijanu v šoli poučno predavanje. Četudi smo jako pozno zvedeli za to, vendar je bila udeležba ne samo dovoljna, ampak naravnost izvrstna. Čez poldrug sto gospodarjev in tudi mnogo mladih fantov se je zbralo, ki so z veseljem poslušali gg. predavatelje.

Govoril je najprej g. vodja Rohrman o zboljševanju travnikov. Priporočal je preskušena travna semena, ki se med deteljo najbolje obnašajo (laška ljulika med domačo in pasja trava med nemško deteljo); poročal je nadalje o umetnih gnojilih, ki so se povsod obnesla. Predavanje je bilo posebno zanimivo zavoljo praktičnih zgledov, ki nam jih je g. vodja podal iz svoje skušnje na kmetijski šoli na Grmu.

Drugi predavatelj, g. deželni vinarski komisar Gombač, je poročal o stanju sedanje vinske kupčije, ki bolj slabo uspeva zavoljo obilice vina in zavoljo tega, ker trta sedaj tako dobro kaže in je upati na dobro letino. Seveda je priporočal umno kletarstvo, ki daje vinskemu pridelku pravo ceno. Govoril je nadalje o obdelovanju vinogradov in priporočal trte, ki pri nas najbolje uspevajo (veltlinec, portugalka).

Tretji predavatelj, g. adjunkt Zdolšek s kmet. šole na Grmu, je pa govoril o sadjarstvu, ki je ravno pri nas zelo zanemarjeno. Celi vrtovi po Krakovem in tudi po hribih stoje zapuščeni, kvečjemu rase po njih par starih aliv in češpelj. Pravil je g. adjunkt, kake dohodke dobivajo po drugih krajih ravno od sadnega drevja, ker sade dobre vrste in umejo sadje tudi prav spravljati. Priporočal je tudi imenoma razne vrste, ki na Dolenjskem najbolj uspevajo, in je povedal nekaj glavnih stvari o sajenju in gojitvi sadnih dreves.

Končno je načelnik tukajšnje kmet. podružnice zahvalil vse gospode za trud in dobro voljo, da so prišli med nas, in jih je povabil še za drugič, kar so radovoljno obljubili. Zahvalil je pa tudi poslušalce, ki so prišli v tako obilnem številu, in je povedal, da je kmetijska podružnica vedno pripravljena za svoje ude naročati vse potrebščine; treba se je le pri načelniku oglasiti. Poročal je tudi o nabavi lepega simodolskega bika, ki stoji pri g. Zamanu v Dobruški vasi, dalje o preureditvi drevesnice, ki bo v par letih lahko oddajala letno po 500 mladih drevesec. Galice smo letos naročili 3200 kg. Predavanje je trajalo nad 2 uri.

Kmetijska podružnica v Št. Vidu nad Ljubljano.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske v Št. Vidu pri Ljubljani je imela svoj XIII. sestanek v

nedeljo, 24. maja. Govoril je c. kr. okrajni živinozdravnik g. Miklavčič prav temeljito in poljudno o tuberkulozi sploh in je priporočal razne pomočke proti nji, kakor snago, redno življenje, tečno in obilno hrano itd. Navzoči so prav pazno sledili govornikovim izvajanjem in so ga srčno zahvaljevali za zanimive podatke.

Prihodnji sestanek bo v septembru.

Kmetijske novice.

Kmetijski svet je zboroval 29. in 30. maja t. l. na Dunaju. Kranjski daželni odbor je zastopal g. komercialni svetnik Povše, c. kr. kmetijsko družbo kranjsko pa družbeni ravnatelj g. Gustav Pirc. V odseku za kmetijstvo in gozdarstvo je stavil deželni poslanec g. Schollmayer-Lichtenberg sledeči predlog v prid kmetijstva na Notranjskem: Kmetijski in gozdarski odsek kmetijskega sveta skleni izvolitev odbora, ki naj po dobrem preučevanju stavi nasvete, zadevajoče pospeševanje zboljšanja travnikov in pašnikov v kraški pokrajini kranjske dežele, da bodo tudi te deležne ugodnosti gozdarske politike, kakor alpske, sudetske in karpatske dežele. Ta predlog je bil soglasno sprejet ter so bili v tozadevni odbor izvoljeni gg. grof Panigai, G. Pirc, Polesini, Povše, Schollmayer-Lichtenberg in Tomasi.

Občni zbor „Mlekarske zveze“ na Vrhniki dne 1. junija 1908. Otvoril ga je načelnik Kump z naslednjimi besedami: Ni sicer ta občni zbor po pravilih nujen, pač pa zaradi premembe pravil in načelstva potreben. Konstatiram sklepčnost, ker je zastopanih 30 zadrug. — Začel se je pogovor o izpremembi pravil. Precej živahno se je govorilo o tem, koliko mesecev pred izstopom mora zadruga javiti svojo odpoved. Župnik Pristov iz Horjula je predlagal, da se nastavi rok enega leta za odpoved, dočim so drugi trdili, da je nujno potreben večmesečen rok za odpoved, ker imajo druge zveze na Avstrijskem celo rok treh let. Zato je ostalo prejšnje določilo, da se mora naznaniti izstop 18 mesecev prej. — Živahen razgovor se je vnel o meri deležev in obveznosti; končno je pa obveljal predlog g. Kumpa, da vsaka zadruga vplača na 200 l dnevno prejetega mleka en delež za 100 K. — G. Kump je predlagal, naj se sprejme namesto 10kratne samo 3kratna obveza. Župnik Oblak je predlagal, naj se sprejme vsaj 5kratna obveza, da ima mlekarska zveza tudi nekaj kredita, kar je tudi obveljalo. — Horjulska mlekarna je predlagala, naj bi zadruga ne bile obvezane, vseh izdelkov prodajati zvezi in kupovati mlekarske potrebsčine po zvezi. Občni zbor je pa sklenil, naj se v zvezi drži stroga disciplina. Ne more pač biti članica zveze ona mlekarna, ki bi svoje dobre izdelke morda prodajala drugam, slabe pa pošiljala zvezi. — Sprejelo se je določilo, naj prihodnji odbor sprejema le take članice, ki so se prej podvrgle reviziji, da se ne sprejemajo v zvezo zadruga, ki so že morda na koncu svojega življenja. — Živahno se je razpravljalo o tem, ali naj se izpusti iz pravil določilo, da zveza pristopi kot članica „Zadružni zvezi“ v svrhu zakonite revizije in denarne izravnave, ali naj to določilo ostane. Končno se je sklenilo, da se ta odstavek iz pravil izpusti z ozirom na kompromisna pogajanja z „Zvezo slovenskih mlekarn“. — Ker pravila pravijo, da mora biti en odbornik vedno vsakočasni deželni, oziroma drž. mlek. nadzornik, se je izpremenilo naj bi bil v odboru en mlekarski večak. — Ker je izstopil iz odbora g. Premrov zaradi preselitve in ker se g. poslanec Demšar ne more udeleževati odborovih sej, sta se namesto teh izvolila gg. Zabret, župan iz Predoselj, in Lenarčič.

Po „Slovenca“.

XXXI. letni shod kranjsko-primorskega gozdarskega društva bo 27. 28. in 29. junija v Bohinjski

Bistrici in ob Bohinjskem jezeru. 27. t. m. bo prihod v Bohinjsko Bistrico in zvečer sestanek v hotelu „Triglav“. 28. junija bo ogledovanje gozdov verskega zaklada okoli Bohinjskega jezera, izlet k slapu Savice, kosilo v hotelu pri sv. Janezu na Bohinjskem jezeru in zvečer vrnitev na Bistrico. 29. junija je društveni občni zbor na Bistrici in skupen obed.

Družbene vesti.

* **Redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske** bo v četrtek, 9. julija dopoldne ob devetih v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Spored občnega zbora je objavljen med uradnimi vestmi te številke. Nujno prosimo obilne udeležbe; naj pride vsak ud, ki le količkaj more, in zlasti prosimo gg. načelnike podružnic, naj poskrbe za obilno udeležbo.

* Gg. družbenim udom naznanjamo, da se bo odslej družba strogo držala načela, vse gospodarske potrebsčine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* **Umetna gnojila za ajdo**, zlasti rudninski superfosfat, prosimo gg. ude pravočasno naročiti, ker bo družbi le tedaj mogoče točno postreči; kajti ob času setve se naenkrat nakopiči toliko naročil, da jih ni mogoče obratno zvršiti. Pa tudi tvornice ne morejo vsem zahtevam ustreči, če se naenkrat veliko zahteva. Prosimo gg. ude, naj to upoštevajo in naj ne čakajo do zadnjega dne, kajti po sedanjih izkušnjah bo letos družba v teku kakih 14 dni morala razposlati okoli 75 vagonov superfosfata, in če ne bomo imeli pravočasno naročil v rokah, pride v zadrego tvornica in vsled tega tudi družba. Prosimo torej!

* **Oddaja kos.** Družba oddaja letos, kakor vsa zadnja leta, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah smo letos naročili trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepajo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgot v pesteh:	6	6½	7	7½	8
„ „ cm:	60	65	70	75	80
Cena:	80 h, 90 h, 1 K, 1 K 10 h, 1 K 20 h.				

* **Prave bergamaške osle**, in sicer temnovišnjevkaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 25 do 26 cm dolge.

* **Ne zabite na škropljenje trt z modro galico proti peronospori!** Peronospora na trtah je pri nas povsod razširjena in bo prav gotovo tudi letos nastopala, in sicer v večji ali manjši meri, kakor bo ravno primerno vreme za njeno večje ali manjše razvijanje. Naj se noben vinogradnik ne zanaša, da bo letos manj peronospore, in naj celo ne verjame onim krivim porokom, ki pravijo, da peronospora pojenjuje. Kdor ne bo spomlad pravočasno škropil, tistemu bo poleti ta bolezen prav gotovo vse trsno listje posmodila. Priskrbite si torej pravočasno potrebno modro galico in trtne škroplilnice!

* **Trtne škropilnice** ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer samo še škropilnico najnovejše sestave, „Hero“, ki ima tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, je močnejša in vsestransko priporočena. Škropilnica „Hero“ stane K 32.— z zabojem vred.

* **Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 64 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico skupno naroče, jo dobe voznine prosto, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsakdo galico naroči potom podružnice. Podružnice naj gredo tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpí, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam, takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj po slati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov 120.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

* **Močna krmila**, in sicer lanene in sezamove tropine, bo imela družba odslej vedno v zalogi ter oddaja lanene po 19 K, sezamove pa po 18 K 100 kg z vrečami vred. Tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govedí hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mleč ne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

* **Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljatve na zunan se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

	16 %	17 %	18 %
Tomasovo žlindro,	po 6 K 50 h	6 K 80 h	7 K 10 h 100 kg

z vrečo vred. Družba more poslati vselej le Tomasovo žlindro, kakršno ima takrat tvornica ravno v zalogi in jo družbi pošlje. Zato naj se pri naročitvi ne predpisuje, koliko odstotno žlindro je poslati.

Rudninski superfosfat po 8 K 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 80 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnojil travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.
Čilski soliter po 33 K 100 kg z vrečo vred, v manjših množinah po 35 h za kg.

V a b i l o

gospodom udom c. kr. kmetijske družbe kranjske
na

OBČNI ZBOR,

ki bo

v četrtek, dne 9. julija 1908. l. ob devetih dopoldne v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

S P O R E D :

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1907.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1907. in proračuna za l. 1909. (Račun in proračun se dopošljeta gg. družabnikom v pravem času.)
4. Volitev predsednika na mesto po § 19. družbenih pravil odstopivšega dosedanjega družbenega predsednika gospoda Otona pl. Detela, člana gosposke zbornice, graščaka itd., ki se je preselil iz Ljubljane.
5. Volitev podpredsednika na mesto po § 18. družbenih pravil izstopivšega dosedanjega podpredsednika gosp. Frančiška Povšeta, komercialnega svetnik, državnega ter deželnega poslanca, graščaka itd. v Ljubljani.
6. Volitev štirih odbornikov v glavni odbor na mesto po § 18. družbenih pravil izstopivših gg.: Antona grofa Barba, c. kr. komornika, graščaka, deželnega poslanca itd. v Ljubljani; Leopolda barona Liechtenberga, deželnega glavarja namestnika, graščaka itd. v Ljubljani; Alojzija Pavlina, c. kr. veterinarskega nadzornika v Ljubljani, in Frančiška Pavlina, c. kr. stavbnega svetnika v Ljubljani.
7. Poročila in predlogi odborovi.
8. Poročila in predlogi podružnic.
9. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. junija 1908.

Oton pl. Detela,
predsednik.

Gustav Pirc,
ravnatelj.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Begunjah (Gorenjsko), ki bo v nedeljo, dne 21. junija 1908 ob treh popoldne v šoli.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
 2. Volitev odposlanca k glavnemu zborovanju v Ljubljani.
 3. Razni predlogi in nasveti.
- Če bi ob določenem času ne bilo navzočih zadostno število udor, se bo zborovalo pol ure kasneje ob vsaki udeležbi.

Kmetijska podružnica v Begunjah (Gorenjsko),
dne 26. maja 1908.

Val. Zavrl, načelnik.

Listnica uredništva.

J. M. v Z. Svoj vrt smete ograditi z deskami, in sosed nima pravice temu ugovarjati zaradi sence, ki jo bo ograja delala.

J. R. v B. Stezanje osipalnika na sosedov svet je novo dejanje, zato nimate za to pravice, ker ni dovoljeno služnostnih pravic razširjati.

J. P. v Z. Če podgane trsno brajdo ob hiši pokončujejo, ni drugega sredstva, kakor da podgane zatrete. Podgane se zatrejo s strupom, s pastmi in z mačkami; poglavitno pa jim je vzeti vsa skrivališča.

A. G. v Z. Vaščani smejo na svoje stroške narediti vodovod, vendar morajo poprej pri okrajnem glavarstvu zahtevati vodopravno postopanje. Za take vodovode je naskladno težko dobiti državno podporo, ker c. kr. kmetijsko ministrstvo zahteva, da se prosi za podporo, preden se dela vodovod.